

**Загребельна О.О.**

*студент,*

*Науковий керівник: Котлова Л.О.*

*кандидат психологічних наук, доцент,*

*Житомирський державний університет імені Івана Франка*

## **ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ**

Однією з актуальних проблем суспільства є діти з особливими освітніми потребами, а саме їх розвиток, навчання, реабілітація, подальша адаптація та інтеграція як окремих особистостей. Успіх процесу адаптації дітей з особливими освітніми потребами, їх повноцінний та всебічний розвиток як особистості, використання їх потенціалу для розвитку сучасного суспільства, залежить від ефективного навчання таких дітей, формування позитивного клімату в системі їх спілкування з іншими людьми.

Найбільше значення для здійснення контролю має оцінювання як процес визначення рівня особистих досягнень учня в процесі засвоєння предметних знань, вмінь на навичок у відповідності до затвердженої навчальної програми. Основною умовою підвищення ефективності освітнього процесу є постійне використання педагогом інформації про перебіг і результати навчання учня з особливими

освітніми потребами, яку він одержує в результаті педагогічного оцінювання.

У концепції «Нова українська школа», акцентується увага на тому, що результати оцінювання варто використовувати для аналізу індивідуального прогресу учня та планування індивідуального темпу навчання.

В процесі дослідження нами було виявлено наступні інноваційні технології оцінювання результатів навчальної діяльності учнів з ООП.

– Скаффолдинг – це процес, який дає учню можливість виконувати завдання та досягати поставлених цілей, що виходять за межі її індивідуальних можливостей. Визначають різні види підтримки: вербальна – може бути прямою (як заохочення учня) та непрямую (не адресною конкретному учню, а класу в цілому); візуальна – картинки, символи, піктограми, письмо; фізична – виконувати завдання разом з учнем «рука в руці»; моделювання – демонстрація виконання завдання; маніпуляція символами – розміщення об'єктів у певному порядку.

1. Формальне оцінювання – інтерактивна, описова система оцінювання покращення результатів навчання дитини, що дає можливість слідкувати за розвитком учня, розробити індивідуальний навчальний план.

2. Автентичне оцінювання – різновид оцінювання, що передбачає оцінювання індивідуальних досягнень та результатів, застосування завдань в умовах, що наближені до реального життя.

– виставка навчальних досягнень – учні вивчають тему, згодом створюють довільний виставковий експонат для демонстрації здобутих в процесі навчання знань.

– практична діяльність – діти пред'являють набуті знання та вміння через певну діяльність.

– щоденники та «бортові журнали» – учні зображають свою подорож протягом навчання в щоденнику рефлексії. Його ведення дає змогу фіксувати факти про те, чого навчалися, аналізувати результати навчання, коли учень якісно засвоїв певні знання, а коли не зовсім і тим самим спланувати як підвищити власну успішність.

– демонстрація – метод, що дає змогу учню показати чого він навчився в межах певної теми, а також передати свої знання іншим.

– продукти навчання – це можуть бути моделі, твори мистецтва, книжки, написані учнями, графіки, аудіо – та відеоматеріали, карти, презентації, які оцінює вчитель.

– розв’язання пролемно-орієнтованих завдань – діти самостійно розв’язують проблемні завдання або придумати для інших учнів класу. Оцінювати, в першу чергу, потрібно кінцевий результат, а також стежити за процесом знаходження відповіді.

– графічні організатори – дають можливість аналізувати власне навчання, переводячи його на більш високий рівень мета пізнання. Учні у вигляді карти ілюструють свій особистий процес навчання, позначаючи, коли створено будь-який продукт навчання або сформовано певні уміння та навички.

– проекти – сюди відносять реферати, творчі роботи, учнівські дослідницькі проекти. Коли вчитель залучає дітей до створення дослідницького проекту, він може оцінити навички пошукової діяльності, те як учні обирають, збирають, аналізують та застосовують знайдену інформацію.

Як зазначається в посібнику: «портфоліо – це накопичувальна система оцінювання, що передбачає формування уміння учнів ставити цілі, планувати й організовувати власне навчання; накопичення різних видів робіт, які засвідчують рух і індивідуальному розвитку» [6, с. 202].

Провівши дослідження, можемо сформулювати мету портфоліо: унаочнення результатів навчання.

Розрізняють наступні види портфоліо:

1. Робоче (загальне) портфоліо – створюється спільно вчителем, учнем та його батьками, включається як поточні, так і підсумкові роботи. Найбільш точно відображає прогрес в навчальній діяльності.

2. Демонстраційне (учнівське) портфоліо – містить тільки найкращі роботи, які учень обирає самостійно. Є потужною мотивацією для дитини виконувати завдання, щоб показати свої найкращі здібності, але даний вид не відображає щоденну діяльність.

3. Портфоліо вчителя – містить контрольні, тестові завдання, інформацію від інших фахівців, зразки різних робіт, які вибрані вчителем самостійно. Вчитель вкладаю продукти навчальної діяльності, що дають змогу відстежити динаміку особистісного розвитку учня, а не лише абсолютні оцінки. Даний вид портфоліо

може містити наступні розділи: «Досягнення учня у навчанні», «Соціальна компетентність учня», «Суспільна робота учнів», «Творчі роботи» [1, с. 83].

Працюючи над створенням портфоліо, учень з ООП набуває навички аналізу, уміння формувати свої вподобання, аргументувати та робити вибір. Крім того, в учня підвищується самооцінка та впевненість у власні можливості.

Отже, провівши дослідження, ми можемо зробити наступний висновок: оцінювання навчальних досягнень учня в інклюзивному класі полягає у визначенні рівня оволодіння змістом предмета в порівнянні з вимогами, що зазначені в навчальній програмі, а також встановлених критеріїв оцінювання учнів.

Критерії оцінювання учнів з ООП мають низку особливостей, як зумовлені їх особливостями психофізичного розвитку. У процесі навчальної діяльності педагог може використовувати різні методи діагностики, добирати їх враховуючи індивідуальні та освітні можливості всіх дітей в інклюзивному класі.

В результаті дослідження великої кількості матеріалу по темі дослідження, робимо висновок, що проблема реалізації різних технологій оцінювання результатів навчальної діяльності учнів з особливими потребами ще не достатньо вивчена, але все частіше стає об'єктом дослідження. Так як інклюзивне навчання в закладах освіти в Україні запровадили відносно нещодавно, наразі воно проходить етап адаптації та вдосконалення, від теорії до практики. Через це, слід значно глибше досліджувати технології оцінювання результатів навчання учнів в інклюзивних класах, застосовуючи досвід закордонних педагогів-практиків та науковців, що працюють в галузі колекційної педагогіки.

### **Список використаних джерел:**

1. Бондар К.М., Дорошенко Л.В., Жукова Л.В., Скляньська О.В., Смахньова Т.В., Трушук О.В., Шестопалова О.П. Теорія і практика інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник. 2-ге вид. доп. Кривий Ріг : Проект «Підтримка інклюзивної освіти», 2019. 170 с.

2. Єфімова С.М. Як зробити школу інклюзивною? Досвід проектної діяльності : методичний посібник. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2012. 152 с.

3. Колупаєва А.А. Педагогічні технології інклюзивного навчання : навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2018. 160 с.

4. Миронова С.П. Нова українська школа: особливості організації процесу учнів початкової школи в інклюзивних класах : навчально-методичний посібник. Тернопіль : ТОВ «Астон», 2020. 176 с.

5. Нагорна О.В. Застосування технологій інклюзивної освіти як засіб створення безбар'єрного навчання дітей з особливими освітніми потребами. *International Academy Journal Web of Scholar*. 2020. Вип. 1(43). С. 3–6.

6. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ : Вид-во «Агентство «Україна», 2019. 300 с.

7. Про затвердження оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти: Постанова Каб. Міністрів України від 13.04.2011 р. № 329 : станом на 13.04.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0566-11>

8. Садова І.І., Колток Л.Б. Технології педагогічного оцінювання результатів навчання в інклюзивному підході. *Корекційна педагогіка. Серія Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 32. С. 19–22.

9. Сак Т.В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі : навчальний курс та науково-методичний посібник. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. 168 с.

10. Шевців З.М. Основи інклюзивної педагогіки : підручник. 2-ге вид. доп. Львів : Вид-во «Новий світ – 2000», 2019. 264 с.